

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

યુ.પી. રાજ્ય અને અન્ય

વિરુદ્ધ

સરાયા ઈન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ

૧૨ મે, ૨૦૦૬

[એસ.બી.સિન્હા અને પી.પી. નાઓલેકર, ન્યાયમૂર્તિઓ]

એક્સાઈઝ કાયદાઓ:

પીવાલાયક દારૂનું ઉત્પાદન-રાજ્ય સરકારે ડિસ્ટિલરીઓ માટે દારૂની બોટલો, પાઉચ અને કેન પર સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ લગાવવા જરૂરી કરતી નીતિ ઘડી-વેડફાયેલા હોલોગ્રામ જે ડિસ્ટિલરીઓ દ્વારા ચકાસણી માટે રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા તેના આધારે એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રોના આધારે એક્સાઈઝ ડ્યુટીની માંગણી કરવામાં આવી-તેની સામે પડકાર-ઠેરવવામાં આવ્યું: કારોબારી સૂચનાના કારણે, કાયદાની જોગવાઈઓને નાબૂદ કરી શકાય નહીં-એક્સાઈઝ નીતિ સંબંધિત બાબતો રાજ્ય દ્વારા ઘડવી જોઈએ-તે એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા પરિપત્રો બહાર પાડીને કરી શકાય નહીં-જરૂરી વૈધાનિક પીઠબળની ગેરહાજરીમાં, વાદગ્રસ્ત માંગણી કાયદાકીય રીતે ટકવાપાત્ર નથી-ઉત્તર પ્રદેશ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૧૦- કલમ ૨૯ ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦-સાતમી અનુસૂચિ, સૂચિ ૨ પ્રવેશી ૫૧.

૨૦૦૧ માં, ડ્યુટીની ચોરી અને દારૂની દાણચોરી રોકવાના હેતુથી, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યે એક નીતિ વિષયક નિર્ણય લીધો જેમાં ડિસ્ટિલરીઓ માટે વિભાગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ મેળવવા અને લગાવવા જરૂરી કરવામાં આવ્યા. ત્યારબાદ એક્સાઈઝ કમિશનરે હોલોગ્રામ સંબંધિત વિવિધ પરિપત્રો બહાર પાડ્યા. તેમાં અન્ય બાબતોની સાથે એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે વેડફાયેલા હોલોગ્રામ જે ડિસ્ટિલરીઓ દ્વારા એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા નિયુક્ત અધિકૃત સમિતિ સમક્ષ ચકાસણી માટે રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી, તેને દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાનું માની લેવામાં આવશે અને ડિસ્ટિલરીઓ

દારૂના જથ્થા પર કથિત ડ્રુટીના નુકસાન માટે રાજ્યને વળતર આપવા જવાબદાર રહેશે, જે આવા વેડફાયેલા હોલોગ્રામ હેઠળ બહાર પાડી શકાતો હતો. સામાવાળાઓ-ડિસ્ટિલરીઓએ એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રોની કાયદેસરતાને પડકારતી રિટ અરજી દાખલ કરેલ. હાઈકોર્ટે રિટ અરજીઓ મંજૂર કરતા ઠેરવ્યું કે હોલોગ્રામના નુકસાનના આધારે ડ્રુટી વસૂલ કરી શકાય નહીં કારણ કે ઉત્તર પ્રદેશ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૧૦ ની કલમ ૨૯ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામાની શરતો અનુસાર એક્સાઈઝ ડ્રુટી ચૂકવવાપાત્ર હતી અને એવું કોઈ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું ન હોવાથી, હોલોગ્રામના કારણે એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રોના આધારે જ માંગવામાં આવેલી એક્સાઈઝ ડ્રુટી કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત છે. તેથી હાલની અપીલો.

અપીલો ફગાવી દેતાં, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧.૧. રાજ્ય દ્વારા નિયમનકારી પગલાંનો આશરો લઈ શકાય છે, પરંતુ તે સદર અધિનિયમ હેઠળ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી પદ્ધતિ અનુસાર જ થવું જોઈએ. જો કે નિયમનકારી પગલાં તરીકે રજિસ્ટરની જાળવણીના સંબંધમાં એવી રીતે સૂચનાઓ બહાર પાડી શકાય છે જેમાં વેડફાયેલા હોલોગ્રામની જાળવણી કરવાની હતી; પરંતુ કારોબારી આદેશના કારણે, કોઈ એકમ આવા હોલોગ્રામના આવા બગાડના પરિણામે મહેસૂલને થયેલા કોઈપણ નુકસાનની ભરપાઈ કરવા માટે જવાબદાર બનાવી શકાય નહીં.

૧.૨. એક જોગવાઈ જે વૈધાનિક સત્તાધિકારીને સત્તાઓ પ્રદાન કરે છે જેની શરતો અનુસાર દંડ લાદવાનો હોય, એક્સાઈઝ ડ્રુટી ન ચૂકવવા બદલ નુકસાની ચૂકવવાની હોય, તે માન્ય ગૌણ કાયદા દ્વારા થવું જોઈએ અને પરિપત્ર પત્ર બહાર પાડીને નહીં. તે સ્પષ્ટ છે કે ડ્રુટી માત્ર સદર કાયદાની જોગવાઈઓની શરતો અનુસાર જ લાદવાની હોય છે અને તેનાથી અલગ રહીને નહીં.

ગવર્મેન્ટ ઓફ હરિયાણા વિ. હરિયાણા બ્રુઅરી લિમિટેડ એન્ડ અનધર, ૨૦૦૨ જ એસ.સી.સી. ૫૪૭, તફાવત દર્શાવવામાં આવ્યો.

નિમલ ચંદ્ર બેનર્જી વિ. સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ વગેરે, [૧૯૭૦] ૨ એસ.સી.સી. ૪૬૭; એક્સાઈઝ કમિશનર, યુ.પી., અલ્હાબાદ અને અન્ય વિ. રામ કુમાર અને અન્ય, [૧૯૭૬] ૩ એસ.સી.સી. ૫૪૦; સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. મોદી ડિસ્ટિલરી અને અન્ય, [૧૯૮૫] ૫ એસ.સી.સી. ૭૫૩; સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. વામ ઓર્ગેનિક કેમિકલ્સ લિમિટેડ અને અન્ય, [૨૦૦૪] ૧ એસ.સી.સી. ૨૨ **canvas** ૫; સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. દિલ્હી ક્લોથ મિલ્સ અને અન્ય, [૧૯૮૧] ૧ એસ.સી.સી. ૪૫૪ અને સ્ટેટ ઓફ બિહાર અને અન્ય વિ. ઈન્ડસ્ટ્રિયલ કોર્પોરેશન (પી) લિમિટેડ અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૧૧ એસ.સી.સી. ૪૬૫, આધાર રાખવામાં આવ્યો.

૨. એક્સાઈઝ ડ્રુટી સંબંધિત કાયદો ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ ૨ ની પ્રવેશી ૫૧ ને સુસંગત છે. જો તેમ હોય, તો આવી ડ્રુટી લાદવા અથવા તેની ચોરી માટેની જોગવાઈ કાયદાની શરતો અનુસાર પૂરી પાડવામાં આવવી જોઈએ. કારોબારી હુકમના કારણે, કોઈ ધારણા કરી શકાય નહીં. કોઈ દંડ વસૂલ કરી શકાય નહીં. જો આ બાબત લાયસન્સની શરતો અને નિયમો તરીકે પૂરી પાડવામાં આવી હોત, જેવી કે અત્યારે કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે, તો બાબત અલગ હોત. કારોબારી સૂચનાના કારણે, કાયદાની જોગવાઈઓને નાબૂદ કરી શકાય નહીં. વળી, એક કાયદાકીય નીતિ રાજ્ય દ્વારા ઘડવામાં આવવી જોઈએ. એક્સાઈઝ નીતિ સંબંધિત બાબત રાજ્ય દ્વારા તૈયાર કરવી જોઈએ. તે

એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા કરી શકાય નહીં. દારૂના ઉત્પાદન અને નિર્માણ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટીની વિભાવના અને રાજ્યના વિશિષ્ટ વિશેષાધિકારને છોડી દેવા વચ્ચેનો તફાવત ધ્યાનમાં રાખવો જ જોઈએ. દંડ લાદવો એ બેમાંથી એકપણના દાયરામાં આવશે નહીં. જ્યારે રાજ્ય દ્વારા તેના વિશિષ્ટ વિશેષાધિકારને છોડવા માટે કોઈ કિંમત નક્કી કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે ફરીથી સદર કાયદા અને તેના હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમોની શરતો અનુસાર અથવા લાયસન્સની શરતો દ્વારા પ્રદાન કરવી જોઈએ. જરૂરી વૈધાનિક પીઠબળની ગેરહાજરીમાં, રાજ્ય દ્વારા વાદગ્રસ્ત વસૂલાતને કાયદાકીય રીતે યોગ્ય ઠેરવી શકાય નહીં.

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૭૦/૨૦૦૬.

રિટ અરજી નંબર ૧૨૦૪/૨૦૦૪ માં અલ્હાબાદ સ્થિત હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના તારીખ ૬.૧.૨૦૦૫ ના ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

વિથ

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬ base ૪૮/૨૦૦૬

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૪૮/૨૦૦૬

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૫૦/૨૦૦૬

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૬૮/૨૦૦૬

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૭૮/૨૦૦૬

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૪૭/૨૦૦૬

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૭૧/૨૦૦૫

અપીલકર્તાઓ તરફે રાકેશ ક્લિવેદી અને ડો. આર.જી. પાડિયા, વરિષ્ઠ એડવોકેટો, કમલેન્દ્ર મિશ્રા, રાજીવ દુબે, ગૌરવ ભાટિયા, પિયુષ વત્સ, ગૌરવ લિબ્રાહન, આદર્શ ઉપાધ્યાય અને સુશ્રી વિમલા સિંહ, એડવોકેટો તેમની સાથે ઉપસ્થિત.

સામાવાળા તરફે અશોક કે. દેસાઈ, વરિષ્ઠ એડવોકેટ, શ્રીમતી અંજલી કે. વર્મા, સુશ્રી મીરા માથુર, વિશ્વજીત સિંહ, જિતેન્દ્ર મોહન શર્મા અને અંભોજ કુમાર સિંહ, એડવોકેટો તેમની સાથે ઉપસ્થિત.

કોર્ટે ઠેરવેલ કે નીચે મુજબનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એસ.બી.સિંહા દ્વારા આપવામાં આવેલ: લીવ મંજૂર કરવામાં આવી.

હાલના કેસના સામાવાળાઓ ડિસ્ટિલરીના માલિકો છે. ૧૯૫૦ માં સુધારેલા ઉત્તર પ્રદેશ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૧૦ (જે ટૂંકમાં સદર અધિનિયમ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની જોગવાઈઓના અર્થ અંતર્ગત ઇન્ડિયન મેડ ફોરેન લિકરની વિવિધ શ્રેણીઓનું ઉત્પાદન કરવાનો અધિકાર તેમને ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય દ્વારા આપવામાં આવ્યો છે. તેમને પીવાલાયક દારૂના ઉત્પાદન માટે લાયસન્સ આપવામાં આવ્યું છે. તેઓ નિર્વિવાદપણે સદર અધિનિયમની જોગવાઈઓની શરતો અનુસાર એક્સાઈઝ ડ્યુટી ચૂકવી રહ્યા છે.

ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યે તારીખ ૦૩.૦૨.૨૦૦૧ ના રોજ અથવા તેની આસપાસ કથિત રીતે એક્સાઈઝ વર્ષ ૨૦૦૧-૦૨ માટે એક નીતિ વિષયક નિર્ણય અપનાવ્યો હતો જે ૦૧.૦૪.૨૦૦૧ થી શરૂ થયો હતો, જેનો હેતુ એ હતો કે ડિસ્ટિલરીઓએ ડ્યુટીની ચોરી અને દારૂની દાણચોરી રોકવા માટે વિભાગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ મેળવવા અને લગાવવા પડશે. એક્સાઈઝ કમિશનરે તારીખ ૨૧.૦૨.૨૦૦૧ ના રોજ એક પરિપત્ર બહાર પાડ્યો હતો જેમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે દરેક ડિસ્ટિલરી તેની ઓફિસમાંથી હોલોગ્રામ મેળવશે, જેના માટે પ્લાન્ટ સ્થાપવામાં આવ્યા હતા. તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ના રોજ અન્ય એક પરિપત્ર પત્ર બહાર પાડીને ડિસ્ટિલરીઓ દ્વારા બોટલો, પાઉચ અને કેન પર હોલોગ્રામ લગાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. બોટલો, પાઉચ અને કેન વગેરે જેના પર હોલોગ્રામ લગાવવામાં આવ્યા હતા તેના પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી

ચૂકવવાપાત્ર હતી. બોટલો/પાઉચના વિવિધ કદ માટે, દારૂના વિવિધ જથ્થા અને ગુણવત્તા માટે વિવિધ પ્રકારના હોલોગ્રામ પ્રદાન કરવામાં આવ્યા હતા. સદર હોલોગ્રામ મેળવવા, તેનું પરિવહન વગેરે કરવા માટે ડિસ્ટિલરીઓ દ્વારા અનુસરવાની પ્રક્રિયાઓ પણ પૂરી પાડવામાં આવી હતી. એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે ડિસ્ટિલરીઓ દૈનિક ધોરણે પ્રભારી એક્સાઈઝ ઇન્સ્પેક્ટર પાસેથી હોલોગ્રામ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે અને ઇશ્યૂ કરાયેલા હોલોગ્રામના સ્ટોક, વેડફાયેલા હોલોગ્રામની સંખ્યા અને તેના આખરી સ્ટોક અંગે એક રજિસ્ટર જાળવવું જરૂરી હતું. હોલોગ્રામ લગાવેલી બોટલો, પાઉચ અને કેન બહાર પાડતા પહેલા એક્સાઈઝ ડ્યુટી જમા કરાવવાની હતી. વળી, વેડફાયેલા હોલોગ્રામ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવાપાત્ર હતી, જે એક્સાઈઝ કમિશનરના આદેશથી નષ્ટ કરવામાં આવશે.

તારીખ ૦૮.૧૧.૨૦૦૧ ના પરિપત્ર પત્ર દ્વારા ફોર્મ નંબર પીડી-૧૬-એ માં નિયત ફોર્મમાં ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડના અમલીકરણની નવી નીતિ બહાર પાડવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા અને જેના હેઠળ, ડિસ્ટિલરીઓને એક્સાઈઝ ડ્યુટીના કોઈપણ નુકસાન અથવા કાયદાની કોઈપણ કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ અથવા કમિશનર દ્વારા વળતર અથવા નુકસાની તરીકે આપવામાં આવેલી આવી અન્ય ચુકવણી માટે રાજ્યને નુકસાનીથી મુક્ત કરવા માટે પોતે જવાબદાર બનાવવામાં આવી હતી. સદર પરિપત્ર પત્રમાં આગળ એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે જે હોલોગ્રામ ક્ષતિગ્રસ્ત અથવા વેડફાયેલા તરીકે એક્સાઈઝ વિભાગને પરત કરવામાં આવ્યા હતા અને અધિકૃત સમિતિ દ્વારા ચકાસવામાં આવ્યા હતા તેના પર કોઈ એક્સાઈઝ ડ્યુટી લાગશે નહીં. જો કે, જો વેડફાયેલા હોલોગ્રામ ચકાસણી માટે રજૂ કરવામાં ન આવે, તો તેનો દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાનું માની લેવામાં આવશે, જેના પરિણામે ડિસ્ટિલરીઓ દારૂના તે જથ્થા પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે જે હોલોગ્રામ વેડફાયા ન હોત તો વસૂલ કરી શકાત અને ગુમ થયેલા સિક્કોરિટી હોલોગ્રામ હેઠળ

બહાર પાડી શકાય તેવા દારૂના જથ્થા પર ડ્યુટીના નુકસાન માટે રાજ્યને વળતર આપવા માટે ડિસ્ટિલરીઓને જવાબદાર બનાવવામાં આવી હતી.

તારીખ ૧૯.૧૧.૨૦૦૧ ના રોજ અથવા તેની આસપાસ, એક્સાઇઝ કમિશનરે સ્પષ્ટતા બહાર પાડી કે જો પરિવહન દરમિયાન સિક્યોરિટી હોલોગ્રામને કોઈ નુકસાન થાય છે, તો ડિસ્ટિલરીઓ ગુમ થયેલા સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ હેઠળ બહાર પાડી શકાય તેવા દારૂના જથ્થા પર કથિત ડ્યુટીના નુકસાન માટે રાજ્યપાલને વળતર આપવા માટે જવાબદાર રહેશે.

એક્સાઇઝ કમિશનર દ્વારા એક અધિકૃત સમિતિની નિમણૂક કરવામાં આવી, જેણે તારીખ ૧૫.૦૭.૨૦૦૧ થી ૨૦.૦૭.૨૦૦૪ વચ્ચે સામાવાળાઓની ડિસ્ટિલરીના પરિસરની મુલાકાત લીધી હતી. સદર સમિતિ સમક્ષ તમામ વેડફાયેલા હોલોગ્રામ કથિત રીતે રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. સદર સમિતિ દ્વારા એક નિવેદન તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં વેડફાયેલા/ક્ષતિગ્રસ્ત થયેલા હોલોગ્રામની સંખ્યા દર્શાવવામાં આવી હતી પરંતુ તેનો સીરીયલ નંબર વાંચી શકાય તેમ ન હતો અને તેને ગુમ થયેલા હોલોગ્રામ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા હતા. સામાવાળાઓને સદર હોલોગ્રામમાં દર્શાવેલા જથ્થા પર એક્સાઇઝ ડ્યુટી જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

હાલના કેસના સામાવાળાઓ દ્વારા અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજીઓ દાખલ કરીને સદર પરિપત્ર તારીખ ૦૩.૦૨.૨૦૦૧ ની સાથે એક્સાઇઝ કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા તારીખ ૨૧.૦૨.૨૦૦૧, ૨૪.૦૨.૨૦૦૧, ૧૬.૦૬.૨૦૦૧, ૨૯.૧૦.૨૦૦૧, ૦૮.૧૧.૨૦૦૧ અને ૧૯.૧૧.૨૦૦૧ ના પરિપત્રોની કાયદેસરતાને અન્ય બાબતોની સાથે એવા કારણોસર પડકારવામાં આવી હતી કે એવી કોઈ ધારણા કરી શકાય નહીં કે વેડફાયેલા સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ જે અધિકૃત સમિતિ સમક્ષ

ચકાસણી માટે રજૂ કરી શકાયા નથી તેનો દુરુપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાનું માની લેવામાં આવશે. વાદગ્રસ્ત ચુકાદાના કારણે સદર રિટ અરજીઓ મંજૂર કરવામાં આવી છે. આથી, રાજ્ય અમારી સમક્ષ છે.

હાઈકોર્ટે વાદગ્રસ્ત ચુકાદો પસાર કરતી વખતે, અન્ય બાબતોની સાથે એવો અભિપ્રાય આપ્યો: (૧) હોલોગ્રામના નુકસાનના આધારે ડ્યુટી વસૂલ કરી શકાય નહીં, કારણ કે એક્સાઈઝ ડ્યુટી સદર અધિનિયમની કલમ ૨૯ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા જાહેરનામાની શરતો અનુસાર ચૂકવવાપાત્ર છે; અને (૨) કોઈ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું ન હોવાથી, હોલોગ્રામના કારણે એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રોના આધારે જ માંગવામાં આવેલી એક્સાઈઝ ડ્યુટી કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત છે.

અપીલકર્તા તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ એડવોકેટ શ્રી રાકેશ દ્વિવેદીએ રજૂઆત કરી હતી કે એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્ર પત્રોના કારણે માત્ર રાજ્ય દ્વારા ઘડવામાં આવેલા તારીખ ૧૯.૦૩.૨૦૦૧ ના નિયમોનો અમલ કરવામાં આવ્યો હતો.

આ સંદર્ભમાં અમારું ધ્યાન ફોર્મ નંબર પીડી-૧૬-એ માં નિયત કર્યા મુજબના ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડ તરફ દોરવામાં આવ્યું છે, જેની શરતો અનુસાર ડિસ્ટિલર્સે હોલોગ્રામ ગુમ થવા અથવા ખોવાઈ જવાના કિસ્સામાં નુકસાનીની એવી રકમ ચૂકવવાની બાંહેધરી આપી હતી, જે આવા ગુમ થયેલા હોલોગ્રામમાં સામેલ એક્સાઈઝ ડ્યુટીની રકમ બરાબર હશે. આ સંદર્ભમાં અમારું ધ્યાન તારીખ ૨૩.૦૧.૨૦૦૪ ના રોજ બનાવેલા નિયમ તરફ પણ દોરવામાં આવ્યું છે, જેની શરતો અનુસાર સમાન જોગવાઈ ઉમેરવામાં આવી હતી.

શ્રી દ્વિવેદીએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે એક્સાઈઝ ડ્યુટીની ચુકવણીની ચોરી અટકાવવા માટે એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા નિયમનકારી પગલાં લેવામાં આવ્યા હોવાથી, કોઈ જાહેરનામું બહાર

પાડવાની જરૂર નહોતી કે કોઈ નિયમ ઘડવાની જરૂર નહોતી. શ્રી ક્લિવેટી દલીલ કરશે કે જ્યારે પણ આવું કોઈ જાહેરનામું બહાર પાડવું જરૂરી હોય, ત્યારે સદર અધિનિયમ તેના માટે જોગવાઈ કરે છે અને આથી જાહેરનામા બહાર પાડવાની જરૂર નહોતી.

બીજી તરફ, સામાવાળાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વરિષ્ઠ એડવોકેટ શ્રી અશોક એચ. દેસાઈએ રજૂઆત કરી હતી કે જે ઉદ્દેશ્ય પ્રાપ્ત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવી રહ્યો છે તે વધારાની એક્સાઈઝ ડ્યુટી લાદવાનો હોવાથી, રાજ્ય માટે સદર અધિનિયમની કલમ ૨૯ ની શરતો અનુસાર યોગ્ય જાહેરનામું બહાર પાડવું ફરજિયાત હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એક્સાઈઝ ડ્યુટી દારૂના વાસ્તવિક ઉત્પાદિત જથ્થા પર ચૂકવવાપાત્ર હતી અને તેના કાલ્પનિક જથ્થા પર નહીં. વળી, લાયસન્સમાં કોઈ શરતનો સમાવેશ કરીને ડ્યુટી લાદી શકાય નહીં. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એક્સાઈઝ કમિશનરની નિર્દેશ આપવાની સત્તા મર્યાદિત હોવાથી, અને ડ્યુટી લાદવી એ રાજ્યના વિશિષ્ટ અધિકારક્ષેત્રમાં આવતી હોવાથી, તે જાહેરનામા દ્વારા જ થવું જોઈએ અને પરિપત્ર દ્વારા નહીં.

અમે પક્ષકારોની પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો પર ધ્યાન આપીએ તે પહેલાં, જેમ કે અગાઉ નોંધ્યું છે, અમે સદર અધિનિયમની કેટલીક જોગવાઈઓની નોંધ લઈ શકીએ છીએ.

કલમ ૩(૨૨એ) માં 'એક્સાઈઝેબલ આર્ટિકલ્સ' ની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી છે જેનો અર્થ થાય છે: (એ) માનવ વપરાશ માટેનો કોઈપણ આલ્કોહોલિક દારૂ; અથવા (બી) કોઈપણ નશીલી દવા.

કલમ ૧૮ ડિસ્ટિલરીઓ અને વેરહાઉસની સ્થાપના અથવા લાયસન્સ મેળવવા માટેની જોગવાઈ કરે છે. તેના માટેનું લાયસન્સ ડિસ્ટિલરી અથવા બ્રુઅરી અથવા ઉત્પાદકના નિર્માણ અને કામગીરીના સંબંધમાં રાજ્ય સરકાર જે યોગ્ય લાગે તે શરતો પર લાદી શકે છે.

કલમ ૧૯ ડિસ્ટિલરી વગેરેમાંથી નશીલા પદાર્થો હટાવવાની જોગવાઈ કરે છે. એક્સાઈઝેબલ આર્ટિકલ્સ પર ડ્યુટી લાદવાની સત્તા સદર અધિનિયમની કલમ ૨૮ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવી છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૨૯ જે પદ્ધતિથી ડ્યુટી લાદવાની છે તે નક્કી કરે છે, જેમાં આદેશ આપવામાં આવ્યો છે કે સદર હેતુ માટે એક જાહેરનામું બહાર પાડવું જોઈએ જેની શરતો અનુસાર તેમાં ઉલ્લેખિત કલમોમાં ગણાવ્યા મુજબના નિર્દેશો આપવા જોઈએ. કલમ ૩૧ તેમાં ઉલ્લેખિત શરતો પર લાયસન્સના ફોર્મ અને શરતોની જોગવાઈ કરે છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૪૧ ની શરતો અનુસાર, એક્સાઈઝ કમિશનર નિયમો બનાવી શકે છે.

નિર્વિવાદપણે, આવા હોલોગ્રામ બહાર પાડવાની જોગવાઈ કરતા સદર જોગવાઈઓની શરતો અનુસારના નિયમો પ્રથમ વખત ૨૦૦૪ માં બનાવવામાં આવ્યા છે. આવા નિયમો બનાવવાની સત્તાને અનુસરીને અથવા તેને આગળ ધપાવવા માટે, નિયમો ઘડવામાં આવ્યા છે. નિર્વિવાદપણે, સદર નિયમોની શરતો અનુસાર, ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, વિતરણ અને એક્સાઈઝ ડ્યુટીની ચુકવણી, પરિવહન વગેરેનું નિયમન કરવામાં આવે છે. નિયમ ૭૧૫ ડિસ્ટિલર્સ દ્વારા રાખવાના હિસાબોની જોગવાઈ કરે છે. નિયમ ૭૧૬ જોગવાઈ કરે છે કે આવા હિસાબો પ્રભારી અધિકારી અને તમામ વરિષ્ઠ અધિકારીઓ દ્વારા તમામ સમયે નિરીક્ષણ માટે ખુલા રહેશે. નિયમ ૭૧૯ એક્સાઈઝ કમિશનરને ડિસ્ટિલરીના પ્રભારી તરીકે અધિકારીની નિમણૂક કરવાની સત્તા આપે છે, જે નીચે મુજબની શરતોમાં છે:

"૭૧૯. એક્સાઈઝ કમિશનર ડિસ્ટિલરીના પ્રભારી તરીકે અધિકારીની નિમણૂક કરશે. એક્સાઈઝ કમિશનર એક્સાઈઝ વિભાગના આવા અધિકારીઓની નિમણૂક કરશે જે તે ડિસ્ટિલરીના પ્રભારી તરીકે યોગ્ય લાગશે. આવા અધિકારીઓનો પગાર સરકાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવશે, શરત એ છે કે જ્યારે વાર્ષિક સ્થાપના ખર્ચ રાજ્યના જિલ્લાઓમાં

ડિસ્ટિલરીમાંથી બહાર પાડવામાં આવેલા ઇશ્યૂ પર વસૂલવાપાત્ર ડ્યુટીના કુલ ૧૦ ટકા વત્તા વર્ષ દરમિયાન દારૂની નિકાસ પર લાદવામાં આવેલી નિકાસ ડ્યુટીના ૬૦ ટકા કરતાં વધી જાય, ત્યારે આ વધારાની રકમ ડિસ્ટિલર્સ પાસેથી વસૂલવામાં આવશે."

ફોર્મ અને રજિસ્ટર જાળવવા માટેની સૂચનાઓ નિયમો ૮૧૫ અને ૮૨૧ માં પણ આપવામાં આવી છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૮૧૫. સામાન્ય નિયમોનું પાલન કરવું. એક્સાઇઝ કમિશનરના વિશેષ આદેશો વિના હિસાબના નિયત રજિસ્ટર અને ફોર્મમાંથી વિચલિત થવું નહીં અથવા તેમાં ઉમેરો કરવો નહીં. ગેલન અને ક્ષમતાની માત્રાના તમામ અપૂર્ણાંકો દર્શાવના નજીકના પ્રથમ સ્થાન સુધી દર્શાવવાના રહેશે. એકરૂપતા જાળવી રાખવા માટે, જ્યારે બીજું દર્શાવ ૫ અથવા તેથી વધુ હોય ત્યારે દર્શાવના પ્રથમ આંકડામાં એકનો વધારો કરવાની પદ્ધતિ પ્રમાણિત રૂપાંતરણમાં અપનાવવી જોઈએ.

તેના પર ફરીથી લખવું અને ચેકચાક કરવી પ્રતિબંધિત છે; કોઈપણ જરૂરી સુધારા સ્પષ્ટપણે કરવા જોઈએ અને તે ટૂંકી સહી સાથે હોવા જોઈએ."

"૮૨૧. ડિસ્ટિલર્સનું વોશનું જાહેરનામું ફોર્મ પી.ડી. ૮ માં. ડિસ્ટિલર્સે જ્યારે તેઓ વોશ તૈયાર કરે ત્યારે તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી સેકરાઇન સામગ્રીને સંપૂર્ણપણે ઓગાળી દેવી જોઈએ; અને ફોર્મ પી.ડી. ૮ માં ઉપયોગમાં લેવાયેલી સામગ્રીના પ્રકાર અને જથ્થાની, આથો આવવાની શરૂઆત થાય તે પહેલાં તાપમાન માટે સુધારેલી વાસ્તવિક સેકરોમેટ્રિક ગ્રેવિટીની અને બનાવેલા વોશના કુલ જથ્થાની જાહેરાત કરવી જોઈએ."

અપીલકર્તા વતી એવો કોઈ વિવાદ ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી કે જો એમ માનવામાં આવે, જેવું હાઈકોર્ટે કર્યું છે, કે સદર પરિપત્ર પત્રોના કારણે એક્સાઈઝ ડ્યુટી લાદવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે, તો તે કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખામીયુક્ત ગણાશે.

જો કે, શ્રી ઢિવેદીની રજૂઆત, જેમ કે અગાઉ નોંધવામાં આવી છે, એવી હતી કે ડિસ્ટિલર્સ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતી મુશ્કેલીઓને દૂર કરવા અને નિયમનકારી પગલાં તરીકે એક્સાઈઝ ડ્યુટીની ચુકવણીની ચોરી અટકાવવાના હેતુથી આ કરવામાં આવ્યું હતું. તારીખ ૧૯.૦૩.૨૦૦૧ ના જાહેરનામા દ્વારા બનાવવામાં આવેલો નિયમ ડિસ્ટિલર્સને લાગુ પડતો નથી. તે માત્ર જથ્થાબંધ વેપારની દુકાનોને લાગુ પડે છે. સદર નિયમોની જોગવાઈઓ ડિસ્ટિલર્સને લાગુ પાડી શકાય નહીં, કારણ કે જથ્થાબંધ વેપારની દુકાનો અને ડિસ્ટિલર્સ માટેના નિયમો અલગ-અલગ આધાર પર રહેલા છે.

અમારા અભિપ્રાય મુજબ, શ્રી ઢિવેદી એ દલીલ કરવામાં સાચા નથી કે અગાઉ ઉલ્લેખિત પરિપત્ર પત્રો માત્ર નિયમોમાં જોગવાઈ કર્યા મુજબ, હોલોગ્રામ બહાર પાડવા સંબંધિત બાબતોના અમલીકરણ માટે ડિસ્ટિલર્સ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતી મુશ્કેલીઓને દૂર કરવાના હેતુથી બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા. શ્રી ઢિવેદી અપીલકર્તા દ્વારા કથિત રીતે અમલમાં મૂકાયેલા ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડ પર આધાર રાખવામાં પણ સાચા નહોતા, જેની શરતો અનુસાર લાયસન્સધારકો હોલોગ્રામની સુરક્ષાના નુકસાન માટે રાજ્યને નુકસાનીથી મુક્ત રાખવા સંમત થયા હતા, કારણ કે ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડ સંબંધિત સમયગાળા પછી અમલમાં મૂકાયા હતા, ૨૦૦૪ ના નિયમો જેમના તરફ અમારું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે તે પણ નિર્વિવાદપણે લાગુ પડતા નથી.

અમારું ધ્યાન ડિસ્ટિલર્સની તરફેણમાં મંજૂર કરાયેલા લાયસન્સ તરફ પણ દોરવામાં આવ્યું છે જેમાં કથિત રીતે લાયસન્સધારકો દ્વારા તેમની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં સિક્યોરિટી હોલોગ્રામના નુકસાન અથવા અછતના કિસ્સામાં ડ્યુટીની ચુકવણી સંબંધિત કલમો શામેલ હતી. અપીલકર્તા દ્વારા જે લાયસન્સ તરફ અમારું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે, તે તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૦૪ ના રોજ અથવા તેની આસપાસ એટલે કે ૨૦૦૪ ના નિયમો અમલમાં આવ્યા પછી બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.

રાજ્ય નિર્વિવાદપણે આવા પગલાંનો આશરો લેવા માટે હકદાર છે જે તે એક્સાઇઝ ડ્યુટીની ચુકવણીની ચોરી અટકાવવા અથવા ભેગસેળ વગેરે અટકાવવાના હેતુથી જરૂરી સમજી શકે છે. રાજ્ય એવું નથી કહેતું કે ભેગસેળ અટકાવવી એ મુખ્ય હેતુ હતો જેના માટે સદર પરિપત્ર પત્રો બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા. અમે અગાઉ નોંધ્યું છે કે સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન, કોઈ નિયમો અસ્તિત્વમાં નહોતા. રાજ્ય દ્વારા કોઈ જાહેરનામું પણ બહાર પાડવામાં આવ્યું ન હતું. લાયસન્સમાં સિક્યોરિટી હોલોગ્રામને થયેલા નુકસાન અને/અથવા ક્ષતિ માટે દંડ અથવા નુકસાની તરીકે એક્સાઇઝ ડ્યુટીની ચુકવણી સંબંધિત કોઈ કલમ શામેલ નહોતી. તારીખ ૦૩.૦૨.૨૦૦૧ ના પરિપત્ર પત્રમાં, અન્ય બાબતોની સાથે જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી :

"૭. મુખ્ય મહેસૂલ એક્સાઇઝ ડ્યુટીનું છે. તેથી, લાયસન્સ ફી એવી રીતે નક્કી કરવી જોઈએ કે વપરાશના આધારે આગામી વર્ષમાં મહેસૂલમાં નોંધપાત્ર વધારો પ્રાપ્ત થાય.

૮. એક્સાઇઝ ડ્યુટીની ચોરી અને એક્સાઇઝની દાણચોરી રોકવા માટે, દારૂની બોટલો પર ઉપયોગ માટે એક સીરીયલાઈઝ્ડ/હોલોગ્રાફિક સ્ટીકર પ્રદાન કરવાનું રહેશે અને નિયત એક્સાઇઝ ડ્યુટીની ચુકવણી પછી દારૂ બહાર પાડવાની સુવિધા કરવામાં આવે છે."

તેથી, સદર પરિપત્ર પત્રમાં કોઈ શિક્ષાત્મક કલમ અથવા લાયસન્સધારક પાસે કોઈ નુકસાનીની માંગણી કરતી કલમ પૂરી પાડવામાં આવી નહોતી. તે માત્ર એવી પદ્ધતિ પ્રદાન કરે છે જેના દ્વારા એક્સાઈઝ ડ્યુટીની કથિત ચોરી રોકવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૨૧.૦૨.૨૦૦૧ ના પરિપત્ર પત્ર દ્વારા, ડિસ્ટિલરીઓને બોટલો વગેરે પર સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ લગાવવા માટે દરેક ડિસ્ટિલરીમાં એપ્લિકેશન મશીનની વ્યવસ્થા કરવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી. તેણે આવા હોલોગ્રામની કિંમત નિર્દિષ્ટ કરી હતી. જો કે, તે જોગવાઈ કરે છે કે સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ લગાવ્યા વિના અને એક્સાઈઝ ડ્યુટી ચૂકવ્યા વિના માનવ વપરાશ માટે દારૂ બહાર પાડવામાં આવશે નહીં. એક્સાઈઝ કમિશન દ્વારા એક પત્ર બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો જ્યાં ફરીથી બોટલો વગેરે પર સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ કયા હેતુ માટે લગાવવાના હતા તે બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો, એટલે કે સરકારી મહેસૂલ સુરક્ષિત કરવા અથવા ગેરકાયદેસર દારૂના વેચાણ પર નિયંત્રણ લાદવા માટે. તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૧ ના પરિપત્ર પત્ર દ્વારા, આવા હોલોગ્રામ બહાર પાડવાના સંબંધમાં એક વિગતવાર પ્રક્રિયા નક્કી કરવામાં આવી છે, જેની સંબંધિત કલમો નીચે મુજબ છે:

"૧. ...આ સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ ડિસ્ટિલરીઝ/બ્રુઅરીઝ/વિનિટનેરીઝ/ફોરેન લિકર બોન્ડ (BWFL2/2A/2B) ના સ્તરે બોટલો, પાઉચ અને કેન પર લગાવવાના રહેશે જે આ બાબતનો નિર્ણાયક પુરાવો રહેશે કે તેમાં રહેલો દારૂ નિયત ધોરણો અનુસાર કાયદેસર રીતે સત્તાધિકૃત એકમ દ્વારા ઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે. તદનુસાર સલામત અને સુરક્ષિત પરિવહન, સંગ્રહ, કબજો અને રખેવાળી આવશ્યક છે જેથી અસામાજિક તત્વો અને દારૂના દાણચોરો ગેરકાયદેસર રીતે આવા હોલોગ્રામ મેળવી ન શકે અને સરકારી મહેસૂલ તેમજ જાહેર આરોગ્યની સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

૫. સિક્યોરિટી હોલોગ્રામનો પુરવઠો ડિસ્ટ્રિક્ટ/બ્રુઅરીઝ/વિન્ટનેરી/ફોરેન લિકર બોન્ડના લાયસન્સ ધારકોના માત્ર એવા અધિકૃત પ્રતિનિધિને જ કરવામાં આવશે જેમની સહીઓ ડિસ્ટ્રિક્ટ/બ્રુઅરી/વિન્ટનેરી/ફોરેન લિકર બોન્ડના પ્રભારી અધિકારી દ્વારા ઇન્ડેન્ટ ફોર્મમાં પ્રમાણિત કરવામાં આવી હોય અને ડિસ્ટ્રિક્ટ/બ્રુઅરી/વિન્ટનેરી/ફોરેન લિકર બોન્ડના પ્રભારી અધિકારી અને ઇન્ડેન્ટિંગ એકમના પ્રભારી દ્વારા સંયુક્ત રીતે સહી કરેલ ફોટો ઓળખકાર્ડ હોય. સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ બહાર પાડતી વખતે એક્સાઇઝ હેડક્વાર્ટર અલ્હાબાદના પ્રભારી અધિકારી (હોલોગ્રામ) સમક્ષ આવું ઓળખકાર્ડ રજૂ કરવું પડતું હતું."

૧૦. ડિસ્ટ્રિક્ટ/બ્રુઅરી/વિન્ટનેરી/ફોરેન લિકર બોન્ડના લાયસન્સ ધારકો તેમની જરૂરિયાત મુજબ સંબંધિત એકમના પ્રભારી અધિકારી (એક્સાઇઝ) પાસેથી સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ મેળવશે અને તેમની દૈનિક પ્રાપ્તિ, અછત, ઉપયોગ, બગાડ વગેરે નિયત રજિસ્ટર HG-6 માં નોંધવામાં આવશે. સંબંધિત એકમ દ્વારા તેના ઉપયોગ દરમિયાન વેડફાયેલા સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ એક પરબિડિયામાં સુરક્ષિત રાખવામાં આવશે અને આવા હોલોગ્રામ પર ઉલ્લેખિત કોડ નંબર રજિસ્ટરમાં નોંધવામાં આવશે અને આવા હોલોગ્રામના બગાડનું પખવાડિક પત્રક સંબંધિત એકમના પ્રભારી અધિકારી મારફતે અલ્હાબાદ ખાતેના હેડક્વાર્ટરના પ્રભારી અધિકારી (હોલોગ્રામ) ને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.

૧૧. વેડફાયેલા હોલોગ્રામને બાળીને નષ્ટ કરવાનું કામ ત્રિમાસિક ધોરણે, સંબંધિત એકમના પ્રભારી અધિકારી (એક્સાઇઝ) દ્વારા આવા હોલોગ્રામના બગાડની ચકાસણી કર્યા પછી અને એક્સાઇઝ કમિશનરની મંજૂરી પછી અને ચાર્જના ડેપ્યુટી કમિશનર એક્સાઇઝ, એકમના પ્રભારી અધિકારી (એક્સાઇઝ), એક્સાઇઝ કમિશનર દ્વારા નામાંકિત અધિકારી અને સંબંધિત એકમના મેનેજરની ઉપસ્થિતિમાં કરવામાં આવશે. આ અંગેનો અહેવાલ હેડક્વાર્ટરના પ્રભારી અધિકારી (હોલોગ્રામ) ને મોકલવામાં આવશે.

૧૨. એકમના પ્રભારી અધિકારી (એક્સાઈઝ) પાસેથી હોલોગ્રામ મેળવ્યા પછી, સંબંધિત એકમ આવા હોલોગ્રામની સુરક્ષા, સંગ્રહ, ઉપયોગ વગેરે માટે જવાબદાર રહેશે અને તેનો દૈનિક રેકૉર્ડ સંબંધિત એકમ દ્વારા રજિસ્ટર HG-6 માં રાખવામાં આવશે અને હોલોગ્રામના આવા બગાડના પરિણામે મહેસૂલમાં થયેલા કોઈપણ નુકસાનની ભરપાઈ કરવા માટે તેઓ સંપૂર્ણપણે જવાબદાર રહેશે.

૧૩. ...સિક્યોરિટી હોલોગ્રામના કોઈપણ દુરુપયોગ માટે અથવા દાડના વર્ગીકરણ મુજબ યોગ્ય હોલોગ્રામ ન લગાવવા માટે જેના પરિણામે મહેસૂલને કોઈ નુકસાન થાય, તે માટે સંબંધિત એકમ સંપૂર્ણપણે જવાબદાર રહેશે."

ધારણા માત્ર કાયદા દ્વારા જ કરી શકાય છે. 'નિર્ણાયક પુરાવો' પણ પુરાવા અધિનિયમના દાયરામાં આવે છે.

જો કે નિયમનકારી પગલાં તરીકે રજિસ્ટરની જાળવણીના સંબંધમાં એવી રીતે સૂચનાઓ બહાર પાડી શકાય છે જેમાં વેડફાયેલા હોલોગ્રામની જાળવણી કરવાની હતી; પરંતુ કારોબારી આદેશના કારણે, કોઈ એકમ આવા હોલોગ્રામના આવા બગાડના પરિણામે મહેસૂલને થયેલા કોઈપણ નુકસાનની ભરપાઈ કરવા માટે જવાબદાર બનાવી શકાય નહીં. વળી, સિક્યોરિટી હોલોગ્રામના કોઈપણ દુરુપયોગ માટે અથવા દાડના વર્ગીકરણ મુજબ યોગ્ય હોલોગ્રામ ન લગાવવા માટે સંબંધિત એકમને સંપૂર્ણપણે જવાબદાર બનાવવાથી મહેસૂલને નુકસાન થવું જ જોઈએ.

અમે નિયમો અને લાયસન્સની શરતો જે સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ બહાર પાડવા અને તેના ઉપયોગના સંબંધમાં લાદવામાં આવી હતી અને વાદગ્રસ્ત પરિપત્ર પત્રોમાં રહેલી જોગવાઈઓ વચ્ચેનો તફાવત નોંધી શકીએ છીએ. તારીખ ૧૯.૦૩.૨૦૦૧ ના પરિપત્રમાં એક્સાઈઝની અગાઉથી ચુકવણી માટે સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.

અમે અગાઉ નોંધ્યું છે કે શ્રી ડિવેટીની એ રજૂઆત કે પરિપત્ર પત્રો સામાવાની ડિસ્ટિલરીઓના લાભ માટે બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા તે તદ્દન ખોટી હતી. સદર નિયમો બિલકુલ લાગુ પડતા નહોતા અને તેની કડક શરતોમાંથી કોઈપણ છૂટછાટ આપવાનો પ્રશ્ન ઉભો થતો નહોતો અને થઈ શકતો નહોતો. ડિસ્ટિલર્સને બોન્ડ અમલમાં મૂકવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. આવા બોન્ડ નવેમ્બર ૨૦૦૧ માં અમલમાં મૂકાયા હતા, જે સંબંધિત સમયગાળા પછીના છે. માત્ર આવા ઇન્ડેમ્નિટી બોન્ડની શરતો અનુસાર જ નુકસાનીની ચુકવણીની વિભાવના અને તે પણ લિક્વિડેટેડ ડેમેજીસના સ્વરૂપમાં, વિકસાવવામાં આવી હતી. સ્થિતિ માત્ર ૨૩.૦૧.૨૦૦૪ ના રોજ રાજ્ય દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવી હતી જેમાં જણાવાયું હતું:

"૬(સી) લાયસન્સધારકે મંજૂર કરાયેલા સપ્લાયર પાસેથી હોલોગ્રામ રિમૂવલ પાસ સાથે મેળવેલા સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ/હોલોગ્રાફિક શ્રિંક સ્લીવ્સ અકબંધ સ્થિતિમાં ડિસ્ટિલરીના પ્રભારી અધિકારીને સબમિટ કરવાના રહેશે. સિક્યોરિટી હોલોગ્રામ/હોલોગ્રાફિક શ્રિંક સ્લીવ્સમાં અછતના કિસ્સામાં, લાયસન્સધારક ગુમ થયેલા હોલોગ્રામ/હોલોગ્રાફિક શ્રિંક સ્લીવ્સમાં સામેલ એક્સાઈઝ ડ્યુટી જમા કરાવવા માટે જવાબદાર રહેશે."

આમ, પરિપત્ર પત્રના કારણે, એક્સાઈઝ ડ્યુટીના સંદર્ભમાં માપવામાં આવતી નુકસાનીની ચુકવણીની વિભાવના તૈયાર કરવામાં આવી નહોતી.

એક્સાઈઝ ડ્યુટી લાદવાના સંબંધમાં કાયદાકીય ક્ષેત્ર ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ ૨ ની પ્રવેશી ૫૧ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યું છે. એ સાચું હોઈ શકે છે કે રાજ્ય દ્વારા નિયમનકારી પગલાંનો આશરો લઈ શકાય છે, પરંતુ તે સદર અધિનિયમ હેઠળ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી પદ્ધતિ અનુસાર જ થવું જોઈએ. અમારા અભિપ્રાય મુજબ, એક જોગવાઈ જે વૈધાનિક સત્તાધિકારીને સત્તાઓ પ્રદાન કરે છે જેની શરતો અનુસાર દંડ લાદવાનો હોય, એક્સાઈઝ ડ્યુટી ન ચૂકવવા બદલ નુકસાની ચૂકવવાની હોય, તે માન્ય ગૌણ કાયદા દ્વારા થવું જોઈએ અને પરિપત્ર પત્ર બહાર પાડીને નહીં.

બિમલ ચંદ્ર બેનર્જી વિ. સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ વગેરે, [૧૯૭૦] ૨ એસ.સી.સી. ૪૬૭ માં, આ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે ઠેરવ્યું છે:

"ના તો કલમ ૨૫ ના તો કલમ ૨૬ ના તો કલમ ૨૭ ના તો કલમ ૬૨(૧) અથવા કલમ ૬૨(૨) ની કલમો (ડી) અને (એચ) નિયમ બનાવવાની સત્તા એટલે કે રાજ્ય સરકારને એવા એક્સાઈઝેબલ આર્ટિકલ્સ પર ટેક્સ લાદવાની સત્તા આપે છે જે કલમ ૧૩ હેઠળ મંજૂર કરાયેલા કોઈપણ લાયસન્સ હેઠળ આયાત, નિકાસ, પરિવહન, ઉત્પાદિત, ઉગાડવામાં અથવા એકત્રિત કરવામાં આવ્યા નથી અથવા સદર અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત કોઈપણ ડિસ્ટિલરીમાં અથવા લાયસન્સ પ્રાપ્ત કોઈપણ ડિસ્ટિલરી કે બ્રુઅરીમાં ઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા નથી. કાયદાશાસ્ત્રે માત્ર તે જ વસ્તુઓ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી લાદી છે જે કલમ ૨૫ ના દાયરામાં આવે છે. નિયમ બનાવવાની સત્તા ધરાવતા સત્તાધિકારીને એવી કોઈપણ વસ્તુઓ પર ડ્યુટી લાદવાની સત્તા આપવામાં આવી નથી જે કલમ ૨૫ ના દાયરામાં આવતી નથી. તેથી, તે સત્તાધિકારી પર આવી કોઈ સત્તા પ્રદાન કરી શકાય કે કેમ તે વિચારવું જરૂરી નથી. તદ્દન સ્પષ્ટપણે રાજ્ય સરકારે એવા દાડ પર ડ્યુટી લાદવાનો ઇરાદો રાખ્યો હતો જેને

કોન્ટ્રાક્ટરો ઉપાડવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. તેમ કરીને તે એક એવી સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી હતી જે તેની પાસે નહોતી."

સદર નિર્ણય એક્સાઈઝ કમિશનર, યુ.પી. અલ્હાબાદ અને અન્ય વિ. રામ કુમાર અને અન્ય, [૧૯૭૬] ૩ એસ.સી.સી. ૫૪૦ માં અનુસરવામાં આવ્યો છે, જેમાં આ કોર્ટે કાયદાની સ્થિતિ નીચે મુજબની શરતોમાં જણાવી છે:

"આ તમામ અપીલોમાં નિર્ણય માટે ઉદ્ભવતો કાયદાનો સામાન્ય પ્રશ્ન એ છે કે શું સામાવાળાઓના લાયસન્સમાં શામેલ આ શરત કે તેઓ દારૂનો નિયત લઘુત્તમ જથ્થો ઉપાડશે અને તેમની ફાળવેલી દુકાનો પર તેનું વેચાણ કરશે અને તેમના ડિફોલ્ટ અથવા તેમ કરવામાં નિષ્ફળ રહેવાના કિસ્સામાં, તેઓ ન ઉપાડેલા જથ્થા પર વસૂલવાપાત્ર એક્સાઈઝ ડ્યુટીની રકમ બરાબર વળતર ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે, તે માન્ય અને અમલવારી યોગ્ય છે કે કેમ. આ મુદ્દો હવે પૂર્વદ્રષ્ટાંત વગરનો નથી. બિમલા ચંદ્ર બેનર્જી વિ. સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ માં આ કોર્ટે ઠેરવ્યું કે:

"કોઈપણ બાય-લો અથવા નિયમ અથવા વિનિયમ દ્વારા કોઈ ટેક્સ લાદી શકાય નહીં સિવાય કે જે કાયદા હેઠળ ગૌણ કાયદો બનાવવામાં આવ્યો છે તે ખાસ કરીને ટેક્સ લાદવાની સત્તા આપતો હોય. હાલના કેસમાં, કાયદાશાસ્ત્રે એક્સાઈઝબલ આર્ટિકલ્સ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી અથવા કાઉન્ટરવેલિંગ ડ્યુટી લાદી છે જે કલમ ૧૩ હેઠળ મંજૂર કરાયેલા કોઈપણ લાયસન્સ હેઠળ આયાત, નિકાસ, પરિવહન, ઉત્પાદિત, ઉગાડવામાં અથવા એકત્રિત કરવામાં આવ્યા હોય, અથવા સદર અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત અથવા લાયસન્સ પ્રાપ્ત કોઈપણ ડિસ્ટિલરી કે બ્રુઅરીમાં ઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા હોય; અને રાજ્ય સરકારને એવા દારૂ પર કોઈ ડ્યુટી લાદવાની સત્તા આપવામાં આવી નથી જેને કોન્ટ્રાક્ટરો ઉપાડવામાં

નિષ્ફળ રહ્યા હતા. તેથી, રાજ્ય સરકાર એવી સત્તાનો ઉપયોગ કરી રહી હતી જે તેની પાસે નહોતી અને તેથી લાયસન્સમાં શરત લાદતો નિયમ અને માંગણીની નોટિસો અમાન્ય છે."

સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. મોદી ડિસ્ટિલરી અને અન્ય, [૧૯૯૫] ૫ એસ.સી.સી. ૭૫૩ માં, આ કોર્ટે અભિપ્રાય આપ્યો

"શ્રી સેહગલે વૈકલ્પિક રીતે રજૂઆત કરી હતી કે જો તે અંતિમ પીણું જ હતું જે માત્ર વસૂલાત યોગ્ય હતું, તો બગાડ નક્કી કરવાની અને તેના પર એક્સાઇઝ ડ્યુટી લાદવાની પ્રક્રિયા માત્ર નિયમનકારી હતી અને તેથી, પરવાનગી યોગ્ય હતી. અમે અહીં એક્સાઇઝ ડ્યુટી માટે રાજ્યની માંગણી સાથે સંબંધ ધરાવીએ છીએ. એક્સાઇઝ ડ્યુટીની માંગણી કરવાની રાજ્યની સત્તા ઉપરોક્ત પદ્ધતિમાં મર્યાદિત છે. એક્સાઇઝ ડ્યુટી માટેની માંગણી એ નિયમનકારી પગલું નથી. એક્સાઇઝ ડ્યુટી લાદવાની રાજ્યની સત્તા ઉત્પાદનને નિયંત્રિત કરવાની તેની સત્તાના સંદર્ભમાં વિસ્તૃત કરી શકાય નહીં. અમારે માનવ વપરાશ માટે આલ્કોહોલિક દારૂના ઉત્પાદનને નિયંત્રિત કરવાની રાજ્યની સત્તાના સંબંધમાં કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાની જરૂર નથી અને અમે વ્યક્ત કરતા નથી."

સદર નિર્ણયનો રેશિયો સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. વામ ઓર્ગેનિક કેમિકલ્સ લિમિટેડ અને અન્ય, [૨૦૦૪] ૧ એસ.સી.સી. ૨૨૫ માં પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો છે.

સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. અને અન્ય વિ. દિલ્લી ક્લોથ મિલ્સ અને અન્ય, [૧૯૯૧] ૧ એસ.સી.સી. ૪૫૪ માં, આ કોર્ટે ઠેરવ્યું:

"શ્રી અગ્રવાલ દ્વારા એ બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે આ જોગવાઈ ડ્યુટીની ચોરીને નિરૂત્સાહ કરવા માટે છે. જો ચાર્જ વસૂલવામાં આવેલા ઓછા નિકાસ ડ્યુટીવાળા દારૂનો કોઈ ભાગ વાસ્તવમાં નિકાસ કરવામાં ન આવે તો તેને સ્થાનિક વપરાશ માટેના દારૂ પર ચૂકવવાપાત્ર વધુ એક્સાઈઝ ડ્યુટી ચૂકવવા માટે બંધાયેલ કરવો જોઈએ. તે કોઈ નવી ડ્યુટી લાદતો નથી. અમે સંમત થવા તરફ ઝુકાવ ધરાવીએ છીએ. આ નિયમ કોઈ નવો ટેક્સ લાદવાની સત્તા આપતો નથી પરંતુ માત્ર નિકાસ દરમિયાન દારૂના વધારાના બગાડ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવાની સત્તા આપે છે જે કન્સેશનલ દરે વસૂલવામાં આવ્યો હતો. સદર નિયમોનો જૂનો નિયમ ૮૧૪ બી.ઓ. નંબર ૪૨૩/વી-૨૩૪-બી, તારીખ ૬ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૧૦ અને નંબર ૫૨૦/૭૮ વી-ઈ ૯૮૦-બી, તારીખ ૨૮ મે, ૧૯૧૮ દ્વારા બનાવવામાં આવ્યો હતો જે પરિવહન દરમિયાન થયેલા નુકસાન માટે ભથ્થાની જોગવાઈ કરે છે. તેમાં જણાવાયું હતું...;

"૮૧૪. બોન્ડ હેઠળ પરિવહન અથવા નિકાસ કરાયેલા સ્પિરિટના લીકેજ, બાષ્પીભવન અથવા અન્ય અનિવાર્ય કારણોસર પરિવહન દરમિયાન થયેલા વાસ્તવિક નુકસાન માટે ભથ્થું આપવામાં આવશે. આ ભથ્થું નીચે મુજબની મહત્તમ મર્યાદાઓને આધીન રહેશે."

લાકડાના પીપડા અને ધાતુના વાસણો માટે પરિવહનના સમયગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને અલગ-અલગ મર્યાદાઓ નક્કી કરવામાં આવી હતી."

તેમ આગળ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું :

"આમ, અમે શોધીએ છીએ કે જૂના નિયમ હેઠળ પણ પરિવહન દરમિયાન બગાડની લઘુત્તમ (વાંચો મહત્તમ) મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી હતી. આનાથી ગર્ભિત રીતે આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે વધારાના બગાડ પર એવી રીતે ટેક્સ લાદવામાં આવશે જાણે કે તે વેડફાયો ન હોય.

XXX

XXX

XXX

મોહન મીકિન બ્રુઅરીઝ લિમિટેડ વિ. એક્સાઈઝ એન્ડ ટેક્સેશન કમિશનર, ચંદીગઢ માં અપીલકર્તા કંપની દારૂના ઉત્પાદન, સંગ્રહ અને વેચાણનો વ્યવસાય કરતી હતી. જૂન ૧૯૬૭ અને એપ્રિલ ૧૯૬૮ વચ્ચે, તેણે યુ.પી. માં આવેલી તેની ડિસ્ટિલરીઓમાંથી ચંદીગઢ ખાતેના તેના બોન્ડેડ વેરહાઉસમાં દારૂના વિવિધ જથ્થાનું પરિવહન કર્યું હતું. આગમન પર, વેરહાઉસના પ્રભારી અધિકારી દ્વારા માલની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી, અને પંજાબ બોન્ડેડ વેરહાઉસ રૂલ્સ, ૧૯૫૭ ના નિયમ ૮ હેઠળ અનુમતિપાત્ર બગાડ ભથ્થા કરતાં વધુ અછત જોવા મળી હતી. ફાઈનાન્સિયલ કમિશનરની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને એક્સાઈઝ એન્ડ ટેક્સેશન કમિશનરે કારણ દર્શક નોટિસ બહાર પાડી અને ત્યારબાદ અપીલકર્તાને વધારાના બગાડ પર ડ્યુટી ચૂકવવાનો આદેશ આપ્યો. કારણ દર્શક નોટિસમાં અપીલકર્તાને યુ.પી. માંથી દારૂની આયાત દરમિયાન વધારાના બગાડ પર ડ્યુટી ચૂકવવાની જરૂર હતી અને અપીલકર્તાના લાયસન્સને સંચાલિત કરતા નિયમોમાં પાત્રો અથવા બોટલોના લીકેજ અથવા તૂટવાના કારણે પરિવહન દરમિયાન વાસ્તવિક નુકસાનના ૧ ટકાથી વધુ ન હોય તેવા બગાડ ભથ્થાની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી, અને જો બગાડ નિયત મર્યાદા કરતાં વધી જાય તો લાયસન્સધારક નિયત દરે ડ્યુટી ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે જાણે કે નિયત મર્યાદા કરતાં વધુ બગાડ વાસ્તવમાં વેરહાઉસમાંથી હટાવવામાં આવ્યો હોય, અને એવી જોગવાઈ પણ કરવામાં આવી હતી કે ફાઈનાન્સિયલ કમિશનર યોગ્ય કારણ દર્શાવવા પર વિવેકબુદ્ધિથી આવા બગાડ પર વસૂલવાપાત્ર સંપૂર્ણ અથવા ડ્યુટીનો ભાગ માફ કરી શકે છે, અને આ જોગવાઈઓને પડકારવામાં આવી હતી. આ કોર્ટે ઠેરવ્યું કે વાદગ્રસ્ત નિયમો કોઈ નવી ડ્યુટી

લાદતા નથી કે કોઈ જવાબદારી ઉભી કરતા નથી અને તેઓ આવશ્યકપણે અને સારાંશમાં નિયમનકારી પ્રકૃતિના હતા જેનો હેતુ મહેસૂલ પર થતી છેતરપિંડી અથવા કપટ સામે રક્ષણ આપવાનો હતો. "તેઓ બોન્ડેડ વેરહાઉસમાંથી ફિસ્કલ રૂલ્સ ઓફ ૧૯૩૭ હેઠળ વસૂલવાપાત્ર ડ્યુટીની ચુકવણી અથવા અન્યથા દારૂના સંગ્રહ અને ત્યારબાદ તેને હટાવવાની જોગવાઈ અને નિયમન કરે છે." અમે શ્રી અગ્રવાલ સાથે સંમત છીએ કે હાલના નિયમો ૬૩૬ અને ૮૧૪ પણ નિયમનકારી પ્રકૃતિના છે અને તેઓ નિકાસ કરતા રાજ્યના એક્સાઈઝ મહેસૂલ પર થતી છેતરપિંડી સામે સાવચેતીરૂપ છે. જો માલના જથ્થામાંથી મિલિટરી રમનો એક ભાગ અથવા હિસ્સો પરિવહન દરમિયાન બગાડ થયો હોવાનો દાવો કરવામાં આવે અને તે હદ સુધી નિકાસ ન થઈ હોય, તો રાજ્ય પાસે વ્યાજબી ખુલાસાની ગેરહાજરીમાં, એવું માની લેવાનું કારણ હશે કે તેનો નિકાસ સિવાય અન્ય રીતે નિકાલ કરવામાં આવ્યો છે અને તેના પર તફાવતની એક્સાઈઝ ડ્યુટી લાદવામાં આવશે. કાયદાનું અર્થઘટન તે નુકસાનને ધ્યાનમાં રાખીને કરવું જોઈએ જેને સુધારવા માટે તે તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો. એમાં કોઈ વિવાદ નથી કે એક્સાઈઝ ડ્યુટી એ સિંગલ પોઈન્ટ ડ્યુટી છે અને કલમ ૨૮ માં ઉલ્લેખિત મુદ્દાઓમાંથી કોઈ એક મુદ્દા પર લાદી શકાય છે."

ગવર્મેન્ટ ઓફ હરિયાણા વિ. હરિયાણા બ્રુઅરી લિમિટેડ એન્ડ અનધર, [૨૦૦૨] ૪ એસ.સી.સી. ૫૪૭, જેના પર શ્રી ક્લિવેટીએ આધાર રાખ્યો હતો, તેમાં આ કોર્ટે એવા મંચની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો હતો જ્યાં માલના નુકસાન માટે વ્યાજબી ખુલાસો રજૂ કરી શકાય. આ કેસમાં, આવો મંચ ઉપલબ્ધ નહોતો.

સ્ટેટ ઓફ નિહાર અને અન્ય વિ. ઇન્ડસ્ટ્રિયલ કોર્પોરેશન (પી) લિમિટેડ અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૧૧ એસ.સી.સી. ૪૬૫ માં, આ કોર્ટે સ્પષ્ટપણે ઠેરવ્યું :

"હાલના કેસમાં, અમે જે શોધીએ છીએ તે એ છે કે દંડનીય ડ્યુટી અથવા દંડની માંગણી ઉભી કરતા પહેલા, સામાવાળાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા ભંગના સંબંધમાં કોઈપણ સત્તાધિકારી દ્વારા કોઈ નિર્ણાયક ઠરાવ કરવામાં આવ્યો નહોતો. અમે એ પણ શોધીએ છીએ કે સામાવાળાઓ સામે દંડનીય ડ્યુટીના સંબંધમાં માંગણી પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો તે પહેલાં તેમને કોઈપણ પ્રકારની તક આપવામાં આવી નહોતી. રેકિટ્ઝાઈડ સ્પિરિટના ઉત્પાદનમાં અછતનું કારણ શું હતું તે અંગે બાબતની તપાસ પણ કરવામાં આવી નહોતી. મોલાસીસ એક્ટ સ્પિરિટની અછતના કિસ્સામાં આવા દંડ લાદવાની જોગવાઈ કરતો નથી. તેથી, અનિવાર્યપણે એવું ઠેરવવું જ જોઈએ કે વાદગ્રસ્ત દંડ લાદવો એ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ હોવાથી ગેરકાયદેસર અને રદબાતલ છે.

વૈધાનિક સત્તાધિકારીઓએ કાયદાની મર્યાદામાં રહીને જ કામ કરવું જોઈએ. તેઓ સામાવાળાઓ પાસેથી દંડ લાદવા અને તેની વસૂલાત માટેની કાર્યવાહીનો આશરો માત્ર એવા કિસ્સામાં જ લઈ શકે જેમાં તેના માટે કોઈ કરાર અથવા વૈધાનિક જોગવાઈ અસ્તિત્વમાં હોય. આવી સત્તા એક્સાઈઝ કમિશનર અથવા એક્સાઈઝ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ્સ પાસે નહોતી જેમણે વાદગ્રસ્ત માંગણી નોટિસો બહાર પાડી હતી."

તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે ડ્યુટી માત્ર સદર કાયદાની જોગવાઈઓની શરતો અનુસાર જ લાદવાની હોય છે અને તેનાથી અલગ રહીને નહીં.

શ્રી ક્લિવેટી દ્વારા એ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે એક્સાઈઝ ડ્યુટી સંબંધિત કાયદો ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની સૂચિ ૨ ની પ્રવેશી ૫૧ ને સુસંગત છે. જો તેમ હોય, તો આવી ડ્યુટી લાદવા અથવા તેની ચોરી માટેની જોગવાઈ કાયદાની શરતો અનુસાર પૂરી પાડવામાં આવવી જોઈએ. કારોબારી હુકમના કારણે, કોઈ ધારણા કરી શકાય નહીં. કોઈ દંડ

વસૂલ કરી શકાય નહીં. જો આ બાબત લાયસન્સની શરતો અને નિયમો તરીકે પૂરી પાડવામાં આવી હોત, જેવી કે અત્યારે કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે, તો બાબત અલગ હોત. કારોબારી સૂચનાના કારણે, કાયદાની જોગવાઈઓને નાબૂદ કરી શકાય નહીં. વળી, એક કાયદાકીય નીતિ રાજ્ય દ્વારા ઘડવામાં આવવી જોઈએ. એક્સાઈઝ નીતિ સંબંધિત બાબત રાજ્ય દ્વારા તૈયાર કરવી જોઈએ. તે એક્સાઈઝ કમિશનર દ્વારા કરી શકાય નહીં. દારૂના ઉત્પાદન અને નિર્માણ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટીની વિભાવના અને રાજ્યના વિશિષ્ટ વિશેષાધિકારને છોડી દેવા વચ્ચેનો તફાવત ધ્યાનમાં રાખવો જ જોઈએ. દંડ લાદવો એ બેમાંથી એકપણના દાયરામાં આવશે નહીં. જ્યારે રાજ્ય દ્વારા તેના વિશિષ્ટ વિશેષાધિકારને છોડવા માટે કોઈ કિંમત નક્કી કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે ફરીથી સદર કાયદા અને તેના હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમોની શરતો અનુસાર અથવા લાયસન્સની શરતો દ્વારા પ્રદાન કરવી જોઈએ.

જો કે, કેસ પૂરો કરતા પહેલા, અમે અવલોકન કરી શકીએ છીએ કે અમે હાલના કેસમાં લાયસન્સમાં લાદવામાં આવેલી નવી શરતોની સરખામણીએ નિયમોની લાગુ પડવાની યોગ્યતાના પ્રશ્નમાં ગયા નથી.

તેથી, અમે એવા અભિપ્રાયના છીએ કે જરૂરી વૈધાનિક પીઠબળની ગેરહાજરીમાં, રાજ્ય દ્વારા વાદગ્રસ્ત વસૂલાતને કાયદાકીય રીતે યોગ્ય ઠેરવી શકાય નહીં. તેથી, અમને આ અપીલોમાં કોઈ ગુણદોષ જણાતા નથી. તે તદનુસાર ફગાવી દેવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નથી.

બી.બી.બી.

અપીલો ફગાવી દેવામાં આવી.

This is an AI-assisted translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.